

Ismét a diófák alatt

Nehéz visszatérni a szavakhoz, nehéz visszatérni a beszélgetéshez, nehéz visszatérni a diófákhoz. 2020 első, tervezgető hónapjaiban vágyott napsugaraival hívott az augusztus ígérete, az ismét várható együttlét. Azután néhány hét a reményvesztettség, az elszigeteltség süket csöndjét hozta ránk.

Ferenc pápa szavaival, Urbi et Orbi beszédének felidézésével hívott mégis minket a Magyar Népfőiskolai Társaság vezetése ismét a diófák alá, hogy gondoljuk át, beszéljük meg újra a világot, amelyben élünk. Hiszen ez a világ időközben átalakult az otthon maradás és az elnémulás világává. „*Sűrű árnyékok borultak tereinkre, utcáinkra és városainkra; uralmuk alá hajtották az életeinket, mindent megsüketítő csönddel és vigasztalan ürességgel töltve el*” – idézte fel az evangéliumot a pápa, hozzátéve azonban, hogy „mindannyian arra nyertünk meghívást, hogy evezünk együtt, hisz mindannyiunknak szüksége van a kölcsönös támasznyújtásra.”

Elbizonytalanodva éltem meg ezeket a hónapokat. Van-e értelme a jövőről gondolkodni, beszélgetni? Azonban váratlan megerősítés érkezett családjunkhoz. Júniusban Ferenc pápa áldását küldte nagynénémnek, Prof. Kari Polanyi Levittnek – 97-ik születésnapja alkalmából. Nagynéném, Kanaadában élő közgazdászként a montreáli McGill Egyetem professzor emeritája, ahol a fejlődő országok, különösen a karibi térség gazdasági szakértője, folytatva apja, Polányi Károly – nagyanyám, Dr. Polányi-Striker Laura öccse – munkásságát.

Az egyházfői gesztus háttéréhez vélhetően hozzájárult az is, hogy Ferenc pápa társadalmi-gazdasági nézeteit egyre többen állítják párhuzamba Polányi Károly: A nagy átalakulás – *The Great Transformation* – 1944-ben megjelent művével. Közös vonásként említik, hogy a magyar származású közgazdász és Ferenc pápa egyaránt a társadalomnak ad prioritást a gazdasággal szemben. „*A gazdaságnak kell a társadalmat szolgálnia, s nem pedig fordítva.*” – írta világszerte közgazdasági tananyagává vált művében Polányi Károly. A szaksajtó és a több tudományos konferencia-előadás részletesen elemzi kettőjük álláspontjának hasonlatosságát. Már 2013-14-ben készültek angol nyelvű közgazdasági és vallástudományi cikkek és tanulmányok a témában. Lánya, a fejlődő országok közgazdaságával ma is aktívan foglalkozó professzor asszony ugyanezt vallja a társadalmi értékek és gazdaság viszonyáról.

S bizony a 2020-as esztendő is ezt a nagy dilemmát hozta elénk. Az emberélet vagy a gazdaság a fontosabb? Ilyen döntéshelyzetként dobják elénk a valóságot a politikusok, mint hogyha a profit növekedése volna az emberiség legfontosabb célja. De valóban az-e? Üzenetében Ferenc pápa már múlt időben beszélt a szerinte most lezáruló korszakról: „*Epekedtünk a haszonra, engedtük, hogy felemésszenek minket a tárgyak és megrészegítsen a sietősség.*” Nekünk, akik a műveltséget és tudást, s az erkölcs képességét tartjuk az ember természetből kiemelkedő értékeinek, bizony reményt jelentene, ha valóban új, ezen értékek felé törekvő valóság formálódása érdekében tőprenkedhetnénk, tevékenykedhetnénk, haladhatnánk.

Ezért jöttünk össze ismét a diófák alatt.

Dr. Striker Sándor

◀
A Diófák beszélgetés előadói (felülről lefelé): Gáncs Péter, Farkas Éva, Németh Balázs, Striker Sándor és (a képen háttal) Bardócz András

Egy levél a Diófák beszélgetésről

... Nincs a mai világban fontosabb annál a tanításnál amely Jézust idézi meg nekünk, bárki is szóljon, de a Szentatya elmékedései is nagy hatással vannak ránk. Felekezettől függetlenül, hívők és nem hívők világában egyaránt.

A szombati napon – mint meg is írtam – átmentem Révfülöpről Mindszentkállára, népfőiskolás barátaimmal együtt. Mi voltunk talán harmincan és ugyanennyien vártak ránk ott.

Szavakkal nehéz kifejezmem, – leírni meg pláne nehéz – azt az érzést ami elfogja az embert egy ilyen találkozás alkalmából. Nem csak Szigeti Tóth János sírjánál tett tisztelgésünk mondatja ezt velem, hanem az az élő kép is, amit láttam, láttunk.

Jánost tavaly a katolikus szertartás szerint temettük el a helyi plébános liturgikus vezetése mellett (akivel jó barátságban volt), most a sírhant mellett egy másik jó barát, Gáncs Péter evangélikus püspök (emeritus) emlékezett rá. Meghatóan szép beszéddel. Ebből – mint egyetemes képet – csak egy gondolatot emelek ki.

János „fejfája” egy hatalmas, tizennégy mázsás sziklatömb. (Talán homokkő). A hant felőli oldalán szüleinek neve és az ő neve van felírva és mellettük egy nem hivalkodó, de szembetűnő kereszt-jel. Vagyis kereszt. Erre utalva mondta a püspök, hogy a kereszt függőleges szára az eget és a földet köti össze, a vízszintes pedig átkarolja, átöleli a világot. Vagyis itt is vagyunk, a földön, de már a mennyben is és akár itt akár ott vagyunk Jézus ölelő karjában érezhetjük magunkat. Ezt már én teszem hozzá.

Szigeti Tóth
János sírjánál

Ha olvastatok Ferenc pápa „Senki sem menekülhet meg önmagában” – című, rendkívüli Urbi et Orbi áldását a járvány idején, nem felesleges talán, hogy egy-két gondolatát kiemeljek.

„Ebben a bárkában itt vagyunk mindnyájan, mi is ugyanúgy rájöttünk, hogy nem tudunk külön-külön, a magunk erejéből előre jutni, hanem csak együttesen.” – utalt ezzel az Evangélium (Mk 4,35) perikópában mondottakra.

Aztán a félelemtől szólva – a tanítványok félelméről a háborgó tengeren hullámok által dobált hajó süllyedéséről felve – „Miért féltek ennyire, még mindig nincs bennetek hit”. – és szinte imaként hozzátette: (utalva a járványra) „Nem a Te ítéleted ideje ez hanem a mi ítéletünké... Annak ideje van, hogy döntsünk ami számít és mi az ami elmúlik... Annak az ideje van Urunk, hogy az életünk útját újból feléd és a többi ember felé irányozzuk”.

És ez után következék – mint szervesen összetartozó egység – az a másik pápai levél, melyet a Szentatya ezt követően mondott, április 12-én.

Az asztal egyik oldalán a püspökkel és még négy egyetemi oktatóval, a másik oldalán a hallgatóság (aktív intellektussal) elkezdődött pont délben a Diófák alatti beszélgetés, vita, elmélkedés Mindszentkállán.

Milyen meghatározó és beszédes magában az, hogy a pápa által mondott gondolatokat négy laikus és egy protestáns lelkész, püspök értelmezte, közvetítette. (Gáncs nagytiszteletű püspök úr mindvégig „Szentatyának” szólította a pápát.)

A pápai levél, pápai beszéd, csomópontjai az egység és a segítség kifejezései voltak. Ebben a megosztott, politika által kifecskézett gondolkodó világban az örök és isteni értékek szavai hallatszottak a diófák alatt, ahol ültünk.

Ez az idő, amiben élünk nem a közönyösség ideje. A „nem az én dolgom” a „mi közöm hozzá”, „mit kapok érte”, nem elszigeteltség ideje ez, hanem a communiójé, a közösségé, a közös vállalásé, a lemondásé, a befelé irányuló lelkiismeretvizsgálaté, a kifelé mutató áldozatvállalásé. Nem Isten büntetése van rajtunk, hanem az emberi önzés, az egoizmus, a felesleges birtoklási vágy rákfenéje emészt ma bennünket. És még mindig néma és lapít és csúsztat és kufárkodik sok-sok ember.

Bár szeretik kihagyni a döntésekből az embereket, a tömeget, bár szeretik ámítani áldemokráciával és riogatni a felebaráti szeretet híján, és uszítani, és elveszejtve boldogan látni szerencsétlen embereket, megteremteni ezzel egy talmi csillogó világot, de helyette az infernális bűz terjeng körülöttünk. Az önzés és hamis értékek követése, a természet rendjének felborítása, még sok-sok Covid vírust tartogat számunkra. Isten bölcsessége a Legyen világosság. Minden jót és szépet megteremtő, a világ rendjének csodáit elénk táró isteni akarat ellen maroknyi erejű ember fellázadt. Ez hozza a pusztítást ránk. Fegyverekkel, vírusokkal, hazugságok terjesztésével, a másik ember kirekesztésével.

Erősen dominált a kerekasztal résztvevői között az a politikai felelősség amely a közjavak előmozdítására szolgál(na).

A közjó politikai fogalom és kommunisztikus, vagyis közösségi egyben. A közjó megteremtésére vállalkozók, a politikai elit nem dolgozhat saját hasznára és zsebére, semmilyen körülmények között.

Ez nem a megosztottság ideje! – szögezi le a Szentatya.

Ez nem a megfélemezés ideje! – teszi hozzá.

Melengesse meg a szívet, az emberek szívét a látvány és töröljék el az útból a háborút, az emberek megalázó csoportokba sorolását, látva az életkörülmények nyomorát a világban, legyen igazságos a javak elosztása.

A kerekasztal beszélgetést hozzászólások követték. Izzott a levegő sokszor és nem csak a napégető sugarai miatt. Szegedről a fővárosból, északról, délről sokan eljöttek a diófák alá, melynek rendezvényét Szigeti Tóth János nyitotta hét évvel ezelőtt.

Megérintettek az elhangzott szavak. Fészket raktak az elmében és nem volt nehéz befogadni őket. Nem volt nehéz, mert nagyon sok dolgot én is hasonlóan vélek, amint ők, a kerekasztal beszélgetés résztvevői, egyetemi oktatók, lévén egyik oldalán az asztalnak, vagy a másik oldalán. Nem politikai rendezvény volt ez most sem, nem kértek senkitől igazolást kit, vagy mit képvisel a civil életben. Tudjuk, ilyen rendezvényre csak tiszta gondolkodású és őszinte lelkű emberek jönnek.

Értékek, örök és általános értékek mentén ment a vita, a beszélgetés és ebben a frusztrált, nehezen feldolgozható időben, beleértve a saharai hőséget is, igazán üdítő cseppek voltak nekem. Szívesen megrészegedtem tőlük.